

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
Факультет соціальної та психологічної освіти
Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту**

Словік Оксана Миколаївна

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО
ЗАСТОСУВАННЯ ВІДЕОПРОЄКТІВ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ
АКТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ
Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки**

РЕФЕРАТ

магістерської роботи
за освітньо-науковою програмою
«Освітні, педагогічні науки (Педагогіка вищої школи)»

Умань – 2022

Магістерською роботою є рукопис.

Роботу виконано в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини.

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК: *доктор педагогічних наук, професор
Коберник О. М.*

РЕЦЕНЗЕНТ: *доктор педагогічних наук, професор Кравченко О. О.*

Захист відбудеться *19 травня 2022 р. о 13.00 год.* на засіданні ЕК кафедри педагогіки та освітнього менеджменту.

З роботою можна ознайомитись на кафедрі педагогіки та освітнього менеджменту, за адресою: 20308, м. Умань вул. Садова, 28, ауд. № 316.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ВІДЕОПРОЄКТІВ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	7
1.1. Сучасна система підготовки майбутніх учителів початкової школи	7
1.2. Творча активність особистості як об'єкт педагогічного аналізу	15
1.3. Відеопроєкт як сучасний засіб розвитку молодших школярів	25
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА ЩОДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ВІДЕОПРОЄКТІВ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	33
2.1. Стан готовності майбутніх учителів початкової школи до застосування відеопроєктів для розвитку творчої активності молодших школярів	33
2.2. Шляхи підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування відеопроєктів для розвитку творчої активності молодших школярів	46
2.3. Методика та результати дослідно-експериментальної роботи щодо підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування відеопроєктів для розвитку творчої активності молодших школярів	50
2.4. Методичні рекомендації щодо досліджуваної проблеми	68
ВИСНОВКИ	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	82
ДОДАТКИ	90

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Сучасна освітня ситуація в Україні виявляє суперечність між соціальним запитом та можливостями щодо розвитку особистості майбутнього фахівця-педагога, зокрема майбутнього учителя початкової школи; між потребою в оновленні освітнього процесу у вищій школі, передусім з урахуванням переважання дистанційного навчання, та недостатнім рівнем впровадження інновацій у підготовці вказаних фахівців. Нинішня філософія освіти потребує не традиційних позиціонувань необхідності модернізації освітнього процесу у закладах вищої освіти, а дієвих шляхів реального удосконалення цього процесу – підготовки майбутніх учителів початкової школи, від компетентності яких залежить подальша сформованість компетентностей молодших школярів. Уведення змін у практику вищої освіти можливе за умови впровадження інноваційних педагогічних технологій, організації освітньої роботи в закладах вищої освіти на сучасних психологічних, соціальних, педагогічних засадах.

Значущим в імплементації освітніх технологій у педагогічний процес закладів вищої освіти є встановлення у сучасному суспільстві пріоритету способу діяльності над результатом діяльності з урахуванням соціальних, економічних, психологічних, етичних та інших чинників. Серед багатьох педагогічних технологій, що нині упроваджуються у закладах вищої освіти, окремо слід виділити ті технології, які в сучасній педагогічній теорії та практиці викликають практичний інтерес. До таких технологій навчання можна зарахувати технологію інтерактивного, партнерського, інформаційно-комунікаційного та проєктного навчання.

Значний науковий доробок щодо теоретико-методичних засад підготовки майбутніх учителів початкової школи здійснили Н. Абашкіна, А. Акусок, О. Антонова, Л. Бурман, Н. Бутенко, І. Вітюк, М. Гордійчук, О. Гулай, П. Гусак, А. Дрокіна, Л. Коваль, О. Комар, С. Мартиненко, О. Новак та ін.

Різноаспектну характеристику застосування сучасних технологій навчання у закладах вищої освіти здійснили О. Антонова, С. Беляєва, Н. Бібік, П. Гусак, О. Комар, О. Пометун та ін.

Окремі дослідження присвячені питанню вивчення як загалом проблемі сутності та впровадження технології проєктного навчання, так і питанням застосування цієї технології у підготовці майбутніх фахівців (І. Білецька, С. Бондар, М. Гагарін, О. Коберник, І. Максименко, Н. Никорак, О. Онопрієнко, С. Прищепа та ін.).

Проте у науково-методичних джерелах бракує теоретичних та практичних описів застосування найсучасніших, типових для актуального дистанційного навчання методів та прийомів та загалом окремих технологій навчання, до яких зараховуємо відеопроєкти.

Актуальність вказаної проблеми, а також недостатність досліджень означеної площини питань визначили вибір теми магістерського дослідження – **«Підготовка майбутніх учителів початкової школи до застосування відеопроєктів для розвитку творчої активності молодших школярів».**

Об'єкт дослідження – процес професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи.

Предмет дослідження – шляхи удосконалення підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування відеопроєктів для розвитку творчої активності молодших школярів.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити шляхи удосконалення підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування відеопроєктів для розвитку творчої активності молодших школярів.

Відповідно до вказаного предмету та сформульованої мети дослідження визначено його **завдання**:

1. На основі аналізу психолого-педагогічних джерел здійснити характеристику ключових понять дослідження: «підготовка майбутніх учителів початкової школи», «творча активність молодших школярів»,

«відеопроєкт».

2. З'ясувати стан підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування відеопроєктів для розвитку творчої активності молодших школярів.

3. Обґрунтувати та експериментально перевірити шляхи удосконалення підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування відеопроєктів для розвитку творчої активності молодших школярів.

4. Розробити методичні рекомендації щодо удосконалення підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування відеопроєктів для розвитку творчої активності молодших школярів.

Для розв'язання визначених завдань використовувались такі **методи дослідження:**

теоретичні – вивчення, аналіз, інтерпретація та узагальнення психолого-педагогічних джерел з метою з'ясування стану дослідженості проблеми; здійснення характеристики ключових понять дослідження («підготовка майбутніх учителів початкової школи», «творча активність молодших школярів», «відеопроєкт».); моделювання шляхів удосконалення досліджуваного формування;

емпіричні – усне та письмове опитування, педагогічне спостереження, бесіди, педагогічне прогнозування, вивчення продуктів діяльності майбутніх учителів початкової школи, анкетування та тестування з метою визначення рівнів готовності майбутніх учителів початкової школи до застосування відеопроєктів для розвитку творчої активності молодших школярів; педагогічний експеримент (констатувальний та формувальний етапи);

методи математичної статистики.

Теоретичне значення дослідження полягає у тому, що обґрунтовано шляхи удосконалення підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування відеопроєктів для розвитку творчої активності молодших школярів; схарактеризовано сутність поняття «підготовка майбутніх учителів початкової школи», «творча активність молодших школярів», «відеопроєкт».

Практичне значення дослідження полягає у тому, що експериментально перевірено шляхи удосконалення підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування відеопроєктів для розвитку творчої активності молодших школярів.

Результати здійсненого дослідження можуть бути застосовані у процесі професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у ЗВО, у системі післядипломної педагогічної освіти з метою підготовки учителів початкової школи до застосування відеопроєктів для розвитку творчої активності молодших школярів. Окремі положення й результати експериментальної роботи варто використовувати у процесі написання курсових та магістерських кваліфікаційних робіт студентами педагогічних ЗВО.

Експериментальна база дослідження. Дослідження проводилось на факультеті початкової освіти в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини. У дослідно-експериментальній роботі брали участь 86 студенти.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Основні положення та результати дослідження були предметом виступів на П'ятій Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми сучасної психодидактики: філософські, психологічні та педагогічні аспекти» (21–22 травня 2021 року, м. Умань); Другій міжнародній науково-практичній конференції «Світові виклики сучасній освіті» (22–24 лютого 2022 року, м. Умань).

Публікації. Оpubліковано тези на тему: «Особливості підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування відеопроєктів для розвитку творчої активності молодших школярів».

Структура й обсяг магістерської роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (97 найменувань), додатків. Повний текст роботи – 95 сторінок, з них основного тексту – 80 сторінок.

ВИСНОВКИ

У результаті теоретичного обґрунтування та експериментальної перевірки шляхів удосконалення підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування відеопроєктів для розвитку творчої активності молодших школярів зроблено такі висновки:

1. На основі аналізу психолого-педагогічних джерел здійснено характеристику ключових понять дослідження: «підготовка майбутніх учителів початкової школи», «творча активність молодших школярів», «відеопроєкт». Підготовка майбутніх учителів початкової школи визначена нами як складна, впорядкована, цілісна, динамічна система, що функціонує відповідно до мети, завдань та принципів діяльності закладів вищої освіти, спрямовується на розвиток творчого підходу до проєктування студентами подальшої педагогічної діяльності, застосування інноваційних технологій навчання. Творча активність молодших школярів – це вищий рівень активності, який виявляється у здатності активізувати дитиною свої сили при використанні інформації, стимулюванні пізнавального інтересу, успішності творчих здібностей на основі високого рівня розвитку відповідних психічних процесів. Творча діяльність відрізняється тим, що це не одиничний акт створення чогось нового, а спосіб життя, у якому творча діяльність стає його сенсом. В основі відеопроєкту закладено ідею спрямованості навчально-пізнавальних інтересів майбутніх учителів початкової школи на результат, що виходить під час вирішення практично чи теоретично значущої задачі шляхом сумісного застосування інформаційно-комунікаційної та проєктної технологій навчання – оформлення результатів вирішення навчальної задачі у вигляді відеопрезентацій. Відеопроєкт – один з різновидів методу проєктів, актуальний для умов нинішнього дистанційного навчання.

2. З'ясовано стан підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування відеопроєктів для розвитку творчої активності молодших школярів. Аналіз змісту професійної підготовки майбутніх учителів

початкової школи показує, що цьому аспектові не приділяється належної уваги: питання, пов'язані із застосуванням технології проєктного навчання та відеопроєктів, розкриваються у дисциплінах психолого-педагогічного циклу фрагментарно. Жоден з аналізованих навчальних предметів у поданні методів навчання не акцентує уваги на можливості формування готовності до застосування проєктної технології вчителів початкової школи та відеопроєктів, хоча у викладі завдань професійної підготовки формування цього виду готовності є необхідністю, зважаючи на дистанційну особливість сучасного навчання. Передусім необхідне включення в навчальний процес курсів з інноваційним змістом, орієнтованих на досягнення поставлених цілей: підвищення рівня готовності майбутніх учителів початкової школи до застосування відеопроєктів для розвитку творчої активності молодших школярів.

3. Обґрунтовано та експериментально перевірено шляхи удосконалення підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування відеопроєктів для розвитку творчої активності молодших школярів: 1) стимулювання у майбутніх учителів початкової школи мотивації до застосування інноваційних технологій навчання у подальшій професійній діяльності; 2) застосування у процесі викладання навчальних дисциплін технології проєктного навчання та відеопроєктів (засобами застосування технології проєктного навчання та технології інформаційно-комунікаційного навчання); 3) посилення практичного складника у підготовці майбутніх учителів початкової школи: удосконалення форм, методів та засобів проходження педагогічної практики.

4. Розроблено методичні рекомендації щодо удосконалення підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування відеопроєктів для розвитку творчої активності молодших школярів. Рекомендовано дотримуватися таких критеріїв та вимог до застосування технології проєктного навчання та відеопроєктів: наявність навчальної проблеми, яка відповідає запитам усіх учасників освітнього процесу; високий рівень

практичної, теоретичної та пізнавальної значущості до очікуваних результатів; постійний пошук шляхів розв'язання проблем, що виникають у процесі застосування відеопроєктів; структурування технології проєктного навчання та відеопроєктів відповідно до освітніх вимог та дистанційного навчання; створення необхідних умов для успішного розв'язання навчальних завдань засобами застосування технології проєктного навчання та технології інформаційно-комунікаційного навчання – відеопроєктів.

Водночас не претендуємо на повне висвітлення означеного питання. Подальшого дослідження потребує обґрунтування та експериментальна перевірка шляхів удосконалення підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування технології сторітелінгу як змістового наповнення відеопроєктів.